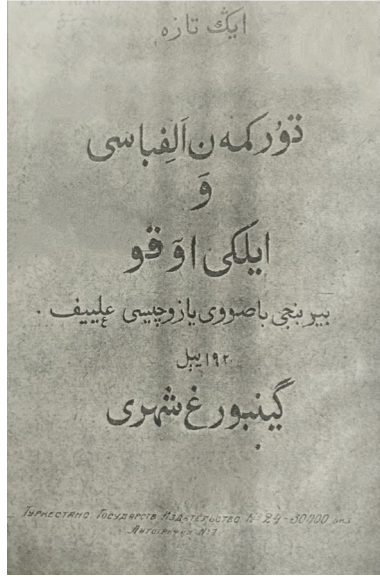

Değerlendirme/Publication Review

Alişbek Aliyev'in "İn Taze Türkmen Elipbesi ve İlki Okuv" Adlı Eseri ve "Yengi Usul Türkmen Mektebi" Adlı Eseri ile Karşılaştırması

Tahir AŞİROV*

Sinan DİNÇ*

Geliş Tarihi/Date Applied: 16.02.2026

Kabul Tarihi/Date Accepted: 06.03.2026

Makalenin Künyesi: Aşirov, T. ve Dinç, S. (2026). Alişbek Aliyev'in "İn Taze Türkmen Elipbesi ve İlki Okuv" adlı eseri ve "Yengi Usul Türkmen Mektebi" adlı eseri ile karşılaştırması. *Türk Dünyası Dil ve Edebiyat Dergisi*, 61, 223-230. <https://doi.org/10.24155/tdk.2026.272>

* Doç. Dr., Tarih ve Arkeoloji Enstitüsü, Türkmenistan Bilimler Akademisi, Türkmenistan, tahirashirov@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-9684-0834>

** Dr. Öğr. Üyesi, Atatürk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü, Türkiye, sinandinc@atauni.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0001-5749-6033>

1883-1933 yılları arasında yaşamış olan yazar, dilci, tarihçi, öğretmen Alişbek Süleymanoğlu Aliyev, Türkmenler arasında eğitim-öğretim alanında büyük gayret gösteren “Kafkasyalı” Türk düşünürlerden biridir. Aliyev’in çalışmalarını genel olarak dil, edebiyat, tarih ve sözlük olmak üzere dört başlıkta toplamak mümkündür. Özellikle Aliyev’in başta usûl-i cedîd okulları olmak üzere Türkmen okul kitaplarının hazırlanmasında ayrı bir yerinin olduğunu söylemek mümkündür. Aliyev’in 1913 yılında usûl-i cedîd okullarının Türkmen alfabesi ile ilgili yayımladığı “Yengi Usul Türkmen Mektebi” adlı okul kitabının, Türkmen eğitim-öğretim tarihindeki ilk eserlerden biri olduğu söylenebilir (Aşırov, 2021, s. 37-44).

Aliyev’in Türkmen dili ile ilgili bir başka çalışması ise 1922 yılında “Musavveri İkinci Yıl Türkmen Dili” adıyla Türkmenistan’ın henüz “Türkmen Oblastı” (Türkmen Vilayeti) olarak anıldığı dönemde Türkistan Cumhuriyeti’nin devlet neşriyatı tarafından yayımlanan eseridir. Bu eserin 1920’li yıllarda eğitim-öğretimde ayrı bir yeri olmuştur (Aşırov, 2022, s. 159-162). Eserin “Türkmen Bilim Kurulu” tarafından belirlenmiş olan belli bir yöntem çerçevesinde yani, Türkmençe okul kitaplarının hazırlaması programı temelinde hazırlandığı söylenebilir. Aliyev’in eserin kapağında, şöyle bir tanıtım cümlesi yer almaktadır: “Elifba täliminden soñra okalyan ikinci kitaptır” (Alfabe öğretiminden sonra okutulan ikinci kitaptır). Bu eserin yine bu yazara ait “İn Taze Türkmen Elipbesi ve İlki Okuv” adlı okul kitabından sonra okutulduğu anlaşılmaktadır. Eser, 1917 İhtilali’nden sonra Arap alfabesi ile Türkmençe olarak yayımlanan ilk okul kitaplarından biridir. Bu yönüyle eserin Türkmen dili, edebiyatı ve kültürü açısından “Türkmen Dili” başlığı ile yayımlanmış eserler arasında tarihi öneme sahip bir çalışma olduğu söylenebilir.

Aliyev’in Türkmen edebiyatı ile ilgili “Türkmen Ertekileri” (Türkmen Masalları) adıyla hazırladığı eserler ve metinler, Türkmen edebiyatı alanında ayrı değere sahiptir (Aşırov, 2021, s. 270-269). Aliyev’in 1913 yılında “Muhtasar Rusya Tarihi”, 1914 yılında “Muhtasar-ı Tarih-i Enbiya” adıyla yayımladığı okul kitapları, tarih alanında okul kitaplarının ilkelerindendir (Aşırov, 2023, s. 221-226). Aliyev’in Türkmen aydınlarından siyaset adamı ve alim Kümüş Ali Böriyev (1896-1942) ile birlikte 1929 yılında “Rusça-Türkmençe Sözlük” (Russko-Turkmenskiy Slovar’) adıyla hazırladıkları sözlük, Latin harflerle hazırlanmış değerli bir kamustur (Aşırov, 2017, s. 47-52).

Aliyev tarafından 1920 yılında “İn Taze Türkmen Elipbesi ve İlki Okuv” (En Yeni Türkmen Alfabeti ve İlk Okul) adıyla yayımlanan eseri, Türkmen alfabe tarihi açısından ayrı bir yeri olan okul kitabıdır. 1920 yılında Alişbek Aliyev tarafından hazırlanan kitabın kapağında şöyle ifade

edilmiştir: “Birinci basuvı yazuvçısı A. Aliyev”. Kapakta eserin yayım yılı ve yeri de şu şekilde gösterilmiştir: “1920 yıl Ginsburg şehri” (1920 yıl Kâkâ şehri). Ayrıca Rusça olarak kitapta “Turkestans. Gosudarstv İzdatel’sstvo No 24 – 30000 ekz. Litografiya N 1” (Türkistan Devlet Neşiryatı No 24- 30000 tiraj. Taşbaskı N 1) şeklinde bilgi verilmiştir. Bu eser toplam elli dört sayfadan oluşmaktadır.

Aslında, Aliyev’in 1913 yılında “usûl-i cedîd” okulları için hazırladığı “Yengi Usul Türkmen Mektebi” adlı eserini 1920 yılında “İn Taze Türkmen Elipbesi ve İlki Okuv” adıyla güncelleyerek tekrar yayımlandığı söylenebilir. İki kitabın da tasarım ve metinlerinin neredeyse aynı olduğu görülebilir. Aliyev’in “Yengi Usul Türkmen Mektebi” adlı eserinde, otuz iki harf bulunmaktadır: 1. “ا” [Elif], 2. “ب” [be], 3. “پ” [pe], 4. “ت” [te], 5. “ث” [se], 6. “ج” [cim], 7. “چ” [çim], 8. “ح” [ha], 9. “خ” [hı], 10. “د” [dal], 11. “ذ” [zel], 12. “ر” [ra], 13. “ز” [ze], 14. “ژ” [je], 15. “س” [sin], 16. “ش” [şin], 17. “ص” [sad], 18. “ض” [dad], 19. “ط” [tı], 20. “ظ” [zı], 21. “ع” [ayn], 22. “غ” [gayn], 23. “ف” [fe], 24. “ق” [kaf], 25. “ك” [kef], 26. “گ” [gef], 27. “ل” [lam], 28. “م” [mim], 29. “ن” [nun], 30. “ه” [he], 31. “و” [vav], 32. “ی” [ye]” (Aliyev, 1913: 23-24). Bununla birlikte “آ” (ötre/kesre/fetha) işaretlerinde kullanıldığı görülmektedir (Aliyev, 1913: 3). Aliyev 1913 yılında yayımladığı Türkmen alfabesi ile ilgili eserde olduğu gibi 1920 yılında yayımladığı “İn Taze Türkmen Elipbesi ve İlki Okuv” adlı okul kitabında da harflerin izah sıralamasını Arapçadaki sıralamayı dikkate almadan vermektedir (Aliyev, 1913, s. 3-18). Aliyev’in söz konusu eserinin iki ila yirminci sayfaları arasında Türkmen alfabesine yer verilmektedir. Aliyev’in eserine dayanarak Türkmen alfabesini şu şekilde sıralamak mümkündür: Yazar ilk olarak “elif” harfinin iki biçimde “ا \ آ” (a) yazılışının olduğunu belirtmektedir. “آ” (Ata) sözcüğünü örnek olarak vermektedir. 2. “ب” (b), 3. “پ” (p), 4. “ت” (t), 5. “ث” (s), 6. “ج” (c), 7. “چ” (ç), 8. “ح” (h), 9. “خ” (h), 10. “د” (d), 11. “ذ” (z), 12. “ر” (r), 13. “ز” (z), 14. “ژ” (j), 15. “س” (s), 16. “ش” (ş), 17. “ص” (s), 18. “ض” (z), 19. “ط” (t), 20. “ظ” (z), 21. “ع” (a), 22. “غ” (ğ), 23. “ف” (f), 24. “ق” (k), 25. “ك” (k), 26. “گ” (g), 27. “ڭ” (ñ), 28. “ل” (l), 29. “م” (m), 30. “ن” (n), 31. “و” (v), 32. “و” (u), 33. “ؤ” (ü), 34. “ؤ” (o), 35. “ؤ” (ö), 36. “ه” (h), 37. “ه” (e), 38. “ی” (y), 39. “ی” (i), 40. “ی” (i).

Aliyev’in söz konusu eserinde Arap alfabesinde bulunan tüm harflere yer verilmiştir. Bu harfler dışında Arap kökenli Fars alfabesinde bulunan “پ” (p), “چ” (ç), “ژ” (j) harfleri ile birlikte Türk lehçelerine has “ڭ”(ñ), “گ”(g) harflerini de eklemiştir. Bunların dışında Türkmencedeki ünlüleri karşılayabilmek için Arap harflerinin (elif “ا”, vav “و”, ye “ی” üstüne hareke konulmuştur. Ayrıca “آ” (teşdit/kesre/fetha) işaretlerin de kullanıldığı

görülmektedir: “مگه” (Mekke), “غلا” (Galla), “ملا” (Molla), “رضا” (Rıza), “صمد” (Samed) (Aliyev, ۱۹۲۰, s. ۲۰).

Aliyev’in eserinde Türkmen alfabesinde harfler, alfabedeki sıraya göre belirtilmediği gibi bazı harflerin tanıtımına da yer verilmemiştir. Örneğin, “ک” ve “ڭ” harfleri alfabe tanıtımında yer almamaktadır. Ancak söz konusu harfler yazıda kullanılmıştır. “ک” (k) harfini kitapta geçen “تورکمن” (Türkmen) “ز به کزا” (Özbek) gibi sözcüklerde görmek mümkündür (s. 14). Aynı şekilde “ڭ” (ñ) harfini de “Garañkı öyde bili bağı gul yatır?” (Karanlık evde beli bağı köle yatıyor?) atasözündeki “garañkı” sözcüğünde olduğu gibi kitaptaki birçok sözcükte görmek mümkündür (s. 15).

Aliyev “İn Taze Türkmen Elipbesi ve İlki Okuv” adlı eserinde, “Sanlar” başlığında sayılar verilmiştir. 1’den 10’a kadar sayılar yazılarak gösterilmiştir (s. 23). Bu konu başlığı, “Yengi Usul Türkmen Mektebi” adlı eserinde “Hasap” şeklinde yer almakta ve 1’den 20’ye kadar olan sayı adlarının yanı sıra 100’e kadar sayı adları verilmiştir (Aliyev, 1913, s. 22).

Aliyev’in “İn Taze Türkmen Elipbesi ve İlki Okuv” adlı kitabının metinlerin olduğu kısımda belirli bir sıralama takip edilmiştir. Yazar, önce Türkmence bir metne yer vermektedir. Sonra o metindeki konuyla ilgili şiir veya atasözü/bilmeceye başvurarak ilgili tema anlatılmaya çalışılmaktadır. Bu çerçevede farklı resimlere ve yazılışlara yer verilmektedir.

Kitapta “Her hil gürrünler” (Her türlü konuşmalar) başlığı yer almaktadır (s. 23). Yazarın, kitabına aldığı başlığın aynısı, “Yengi Usul Türkmen Mektebi” adlı eserinde de yer almaktadır (Aliyev, 1913, s. 25). “Mektepde” (Okulda) başlıklı yazı yer almaktadır (s. 23-24). Aynı başlık diğer eserinde de yer almaktadır (Aliyev, 1913, s. 25). Eserde ayrıca “Yahşı Şagirt” (İyi Öğrenci) başlıklı yazı yer almaktadır (s. 24-25). Bu başlık diğer eserinde “Yahşı Şagirt Ne Tüsli Bolar” (İyi öğrenci nasıl olur) başlığıyla yer almaktadır (Aliyev, 1913, s. 26-27). Sonra “Aynek” (Gözlük) başlıklı yazı yer almaktadır (s. 25-26). Bu başlık diğer eserinde “Oglan ve Aynek” adı bilen yer almaktadır (Aliyev, 1913, s. 42). “Atalar sözi” (Atasözü) başlığıyla meşhur Türkmen atasözünü şu şekilde zikretmektedir: “Aglamadık oğlana emcek yok” (ağlamayan oğlana meme yok) (s. 26). Sonra okulu konu alan “Mektep” (Okul) adlı bir şiire yer verilmektedir (s.26-27).

“Ey, oglanlar görünüňiz,

Açık bolsa gözünüňiz,

Mektebe gelip girgeç,

Niçik boldı köpünüňiz,

(Ey, oğlanlar görünüz,)

(Açık ise gözünüz,)

(Mektebe gelip girince,)

(Nasıl oldu çoğunuz,)

Vakt ötüp gidyänçä,	(Vakit geçip gidinceye kadar,)
Gayrat edin özünüiz,	(Gayret edin kendiniz,)
Okap alim bolsañız,	(Okuyup alim olsanız,)
Altun bolur sözünüiz,	(Altın olur sözünüz,)
Mektepde gınançlarıñ,	(Mektepte acıların,)
Her kaysına dözünüiz,	(Her birine sabrediniz,)
Dünyäye çıkıp yetgeç,	(Dünyaya çıkıp yetince,)
Nurlı bolar yüzünüiz.”	(Nurlu olur yüzünüz.)

Aliyev’in kitabına aldığı “Mektep” şiiri, 1913 yılında yeni usûl Türkmen okulları için hazırladığı “Yengi Usul Türkmen Mektebi” adlı eserinde de yer almaktadır (Aliyev, 1913, s. 34). Ancak, şiirde geçen “Mektepde gınançlarıñ” satırı, “Mektepde zahmetleriñ” şeklindedir. Şiirin şairine dair sadece “K. T” kısaltması verilmiştir (Aliyev, 191, s. 34).

Eserde “Adamıñ Endamınıñ Bölekleri” (İnsan bedeninin bölümleri) adlı başlıkta insan uzuvları ile ilgili sözcükler yer almaktadır (s. 27-27). Bununla ilgili kısa bir yazı ve resimler verilmiştir (s. 27). Aynı başlık diğer eserinde “Adamıñ Azaları” şeklindedir (Aliyev, 1913, s. 26). Sonra ise “Mertden dileg eden nä umıt ayrılmaz” atasözüne yer verilmiştir (s. 28).

Aynı şekilde eserde “Geyim” ve “Ayakkabı” başlığıyla konuyla ilgili sözcükler ve resimler yer almaktadır (s. 29). Aynı başlık, “Yengi Usul Türkmen Mektebi” adlı eserinde “Geyim Zatlari” (giyim eşyaları) şeklinde yer almaktadır (Aliyev, 1913, s. 26). Ayrıca “Matallar” (bilmece) başlığında dört bilmece yer almaktadır ve cevapları da ters yazı ile bilmececi altında verilmiştir (s. 30).

Eserin 30-31. sayfaları arasında “Aycemalın Tovıgı” (Aycemal’ın tavuğu) başlıklı yazı yer almaktadır (s. 30-31). Bu yazıdan sonra “Atalar sözü” (atasözleri) başlığı altında: “Eşek semrese eyesin deper” (eşek semirirse sahibini teper) atasözü yer almaktadır (s. 31). Devamında “Öy Guşları” (ev kuşları) adlı başlıkta ev kuşlarının adları ve resimleri bulunmaktadır (s. 31). Aynı başlık diğer eserinde de yer almaktadır (Aliyev, 1913, s. 32). Ardından, “Molla sıçan” mahlaslı birine ait “Horoz” başlıklı yazı bulunmaktadır (s. 32-33). Yine “Matallar” başlığında beş bilmeceye yer verilmiştir (s. 33-34). “Çöl Guşları” (çöl kuşları) adlı başlıkta çölde yaşayan kuşlarının adları ve resimleri yer almaktadır (s. 34). Aynı başlık diğer eserinde de bulunmaktadır (Aliyev, 1913, s. 40). Bununla birlikte “Sayravçı Guşlar” (ötücü kuşlar) başlığında bu tür kuşların adları ve resimleri verilmiştir (s. 34). Bu bölümde “Molla Sähet” mahlasıyla yazılmış “Gaz” başlıklı şiir

bulunmaktadır (s. 35-36). Bu şiir aslında, meşhur Türkmen yazar ve şairi Garaca Burunov'un (1896-1965) "Molla Sähet" mahlası ile yazmış olduğu bir şiirdir.

Eserde kitap okumayı konu alan "Oraz birle Muhi" başlıklı bir yazı yer almaktadır (s. 36-37). Burada okul araç gereçlerinin adlarının verildiği "Okuv Goşları" (Okul Eşyaları) başlıklı bölüm bulunmaktadır (s. 37). Devamında "Matal" (Bilmece) başlığı altında bir bilmeceye yer verilmiştir (s. 37). Sonra "Öy Hayvanları" (ev hayvanlar) adlı başlıkta hayvanların resimleri ve adları ile birlikte kısa bir yazı da yer almaktadır (s. 38-39). Aynı başlık, yazarın diğer eserinde de yer almaktadır (Aliyev, 1913, s. 35). Yazının altında "Atalar sözi" başlığında "İt gedaydan gorkar, geday itden" (it fakirden korkar, fakir itten) şeklinde bir atasözü bulunmaktadır (s. 39). Ayrıca, "M.S." kısaltması ile "Sıgırlar" (Sığır) başlığıyla bir şiir yer almaktadır (s. 39-40). Bununla birlikte "Düye ve Sinek" başlığıyla bir yazı bulunmaktadır (s. 40-41). Aynı başlık diğer eserinde de görülmektedir (Aliyev, 1913, s. 54). Aynı sayfada bir atasözü de bulunmaktadır (s. 41). "Uşacık Möcekler" (Küçük Böcekler) başlığıyla birkaç böcek adına yer verilmiştir (s. 41-42). Bu bölümde son olarak "Geçi" adlı bir şiir bulunmaktadır (s. 42).

Eserde "Çöl Hayvanları" başlığı altında birkaç hayvanın adı ve resimleri bulunmaktadır (s. 43). Aynı başlık "Yengi Usul Türkmen Mektebi" adlı eserinde de yer almaktadır (Aliyev, 1913: 37). Bu bölümde "Möcek Derisine Giren Toklu" (kurt derisine giren toklu) başlıklı bir yazı yer almaktadır (s. 43-44). Aynı başlık diğer eserinde "Möcek Derisine Giren Kuzi" (kurt derisine giren kuzu) adıyla verilmiştir (Aliyev, 1913, s. 48-49). Ayrıca "Tilki Çağası" (tilki yavrusu) başlıklı bir yazı bulunmaktadır (s. 44). Aynı başlık diğer eserinde de yer almaktadır (Aliyev, 1913, s. 44-45). Yazarın adı "A. B" şeklinde kısaltma olarak verilmiştir (Aliyev, 1913, s. 45). Son olarak bir atasözüne (s. 44) ve yazarının adı "M.S." şeklinde kısaltma olarak verilen "Möcek" (kurt) adlı bir şiire yer verilmektedir (s. 45-46).

Aliyev eserinde büyük bir pazar resminin altında "Bazar" (Pazar) başlıklı bir yazıya yer vermiştir (s. 47-48). Aynı başlık diğer eserinde de bulunmaktadır (Aliyev, 1913, s. 38). Bu bağlamda "Bostan Ekimleri" başlığında havuç, soğan, kavun başta olmak üzere on beş kadar sebze ve meyve adı yer almaktadır (s. 48). Bu bölümde bir de "Dayhan" (çiftçi) başlıklı bir yazı bulunmaktadır (s. 49). Aynı başlık diğer eserinde "Tayhan" şeklinde yer almaktadır (Aliyev, 1913, s. 43). Bu bölümde "Aç tavuk düşünde darı gözlär" (aç tavuk düşünde darı arar) şeklinde bir atasözü bulunmaktadır (s. 49). Aliyev'in diğer eserinde bu atasözü "Aç tavuk tüşünde darı görar" şeklinde verilmiştir (Aliyev, 1913, s. 43). "Däneler" (tahıllar) başlığında

buğday, arpa, darı başta olmak üzere yedi sözcük bulunmaktadır (s. 50). Ayrıca çiftçilik ile ilgili araç gereç adları “Dayhan Şayları” başlığında verilmiştir. Son olarak “Gap Çanak” (kap kakak) başlığında birkaç kap kakak adına yer verilmiştir (s. 50).

Aliyev eserinde “Hafta, Ay ve Yıl” başlığı altında haftayı, ayları ve yılı anlatmaktadır (s.51). “Bir hafta yedi gündür. Otuz gün bir aydır. On iki ay bir yıldır. Bir ayda dört hafta vardır. Gece ile gündüz 24 saattir. Her saat 60 dakikadır” şeklinde bilgilere yer verilmektedir (s. 51). Aynı başlık diğer eserinde de yer almaktadır (Aliyev, 1913, s. 48). Yazar haftanın günlerini ise “Haftanın Günleri” başlığı altında şu şekilde ele almaktadır: “Şenbe, Yekşenbe, Düşenbe, Sişenbe, Çarşanba, Penşenbe, Cuma (Anna)” (s. 51). Aynı başlık diğer eserinde “Günler” şeklinde yer almakta, “Anna” (cuma) gününden başlayarak ve “Bir haftada yedi gün bolar” diye tamamlanmaktadır (Aliyev, 1913, s. 29).

Türkmenlerin geleneksel olarak kullandığı aylar “Müslüman Ayları” başlığı altında “Muharrem, Safer, Rebiülevvel, Rebiülahir, Cemaziyelevvel, Cemaziyelahir, Recep, Şaban (Mert), Ramazan (Roza), Şevval (Bayram), Zilkade (Baş) ve Zilhicce (Kurban). Rebiülevvel, Rebiülahir, Cemaziyelevvel, Cemaziyelahir ayları Türkmen arasında ardışıklar (tirkeşikler) diye adlandırılmaktadır” şeklinde verilmektedir: (s. 51-52). Bu başlık da diğer eserinde yer almaktadır (Aliyev, 1913, s. 48). Bununla birlikte Rusya İmparatorluğu tarafından kullanılan ay adları ise “Rus Ayları” başlığı altında verilmektedir (s. 52). Ayrıca eserde dört mevsimi ise “Dört Fasil” başlığında şöyle anlatmaktadır: “Bir yılda dört fasıl vardır: Yaz, Tomus, Güyz ve Gış. Her bir fasıl üç aydır” (s. 52). Aynı başlık önceki eserinde “Yılın Dört Vaktleri” şeklinde yer almaktadır (Aliyev, 1913, s. 48). Eserde son olarak “Horoz Ogrıları” (Horoz Hırsızları) başlıklı bir “erteki” (masal) yer almaktadır (s. 52-54).

Aliyev’in “İn Taze Türkmen Elipbesi ve İlki Okuv” adlı okul kitabında seçtiği örnekler de dikkat çekicidir. Eserde “se” harfini “hadis”, “miras” gibi sözcüklerle (s 18), “ayın” harfini “şeriat” gibi sözcükler ile örneklemektedir (s. 18). Aynı şekilde eserde seçilen atasözleri de ayrı bir değeri anlatmaktadır. Söz gelimi, “Mirasdan yumruk hem düşse hakkın al” atasözü farklı bir düşünce yapısını betimlemektedir (s. 18). Ayrıca eserde tercih edilen bazı ifadelerin de ayrı bir kıymet taşıdığı görülebilmektedir. Özellikle okul kitabında yer alan “Osman ulug halifedir” (s. 18) gibi bazı ifadelerin belli bir dünya görüşünün bir göstergesi olduğu söylenebilir.

Sonuç

Alişbek Aliyev'in "İn Taze Türkmen Elipbesi ve İlki Okuv" ve "Yengi Usul Türkmen Mektebi" adlı eserleri okuma yazma öğretmenin yanı sıra atasözleri, bilmeceler, hikayeler, şiirler ve çeşitli kavramlarla ilgili sözcükler gibi Türkmenlere ait kültürel hazinenin gelecek nesle aktarılması konusunda önemli bir işlevi yerine getirmiştir.

Yazar Katkıları Tahir Aşirov (%70): Çalışmanın tasarlanması, veri toplanması, veri çözümlemesi, makalenin yazımı, makalenin gönderimi ve düzeltme. **Sinan Dinç (%30):** Çalışmanın tasarlanması, makalenin yazımı, makalenin gönderimi ve düzeltme.

Etik Komite Onayı: Araştırmada etik kurul iznine gerek yoktur.

Mali Destek: Araştırma için herhangi bir mali destek alınmadı.

Çıkar Çatışması: Yazar, çıkar çatışması olmadığını beyan eder.

Author Contributions Tahir Aşirov (%70): Conceiving the study, data collection, data analysis, writing up, submission and revision. **Sinan Dinç (%30):** Conceiving the study, writing up, submission and revision.

Ethical Committee Approval: Ethical committee approval is not required for this research.

Funding: This research received no external funding.

Conflicts of Interest: The author declares no conflicts of interest in this study.

Kaynakça

- Aliyev, A. (1920). *İn Taze Türkmen Elipbesi ve İlki Okuv*. Gosudarstv İzdatel'stvo.
- Aşırov, T. (2021). Türkmenistan'da Usûl-i Cedîd okullarının inşasında Alişbek Aliyev'in yeri ve önemi". *Asya Araştırmaları Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 37-44.
- Aşırov, T. (2022). Aliyev, A. (1922). Musavveri İkinci Yıl Türkmen Dili. Taşkent: Türkistan Cumhuriyetinin Devlet Neşriyatı. *Milli Kültür Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 159-162.
- Aşırov, T. (2021). Türkmen Ertekileri (A. Aliyev, Haz.). *Uluslararası Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*, 7(4), 270-269.
- Aşırov, T. (2023). Rusya İmparatorluğu döneminde Türkmenistan'da tarih çalışmaları: A. Aliyev örneği. *Yeni Türkiye Dergisi*, 130, 221-226.
- Aşırov, T. (2017). A. Aliyev ve K. Böriyev, Rusça – Türkmençe sözlük, Türkmen devlet neşir, Aşkabat 1929. S. 464. *STAD Sanal Türkoloji Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 47-52.

